

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Caput 1. De pertinentibus ad Sacramentum in Communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

TRACTATUS QUARTUS
DE
SACRAMENTIS

Reliquis in genere & specie.
CAPUT PRIMUM.

De pertinentibus ad Sacramentum in communi.

Sacramentum in genere est signum sensibile gratiæ justificantis, à Deo institutum, ut Sanctitatem causet. Numerum Sacramentorum esse septenarium &c. probavimus supra in controver. part. 1. tr. 2. cap. 6. 11.

Ad essentiam Sacramenti pertinet materia, & forma, & debita utrisque coexistentia. Essentialis etiam est institutio Christi, & intentio Ministris, & in adultis plerumque intentio quædam, & dispositio suscipientis. Quæ omnia cum aliis huc pertinentibus per paucas assertiones elucidanda erunt.

§. I. *Qua, & qualis esse debeat materia & forma Sacramentorum.*

Dico primò, Sacramenta novæ Legis (quæ in usu consistunt) constant rebus ut materiâ, verbis ut formâ: præter Matrimonium, quod

quod perfici potest nutu, scripto, aut aliis signis
quæ verbis æquivalent.

Ratio est, quia materia Sacramenti v. g. ab-
lutio infantis in Baptismo, est res ex se indeter-
minata ut sit signum, & causa gratiæ sanctifi-
cantis: ergò debet ea in ratione talis signi de-
terminari per verba, quæ ex sua institutione
vim habent aliquid determinatè significandi;
& quæ à Christo assumpta sunt ut simul cum
certa materia intrinsecè constituent signum
causativum gratiæ sanctificantis. Dixi, hoc
intelligendum de Sacramentis, quæ in usu confi-
sunt, propter Eucharistiam, quæ post Confe-
rationem servatur, & permanet Sacramentum,
etsi verba Consecrationis pridem desierint.

Contra hanc assertionem objicit Scotus in 4.
dist. 16. quæst. 1. In Sacramento Pœnitentiæ so-
la absolutio Sacerdotis significat gratiam, & re-
missionem peccatorum, non autem pœnitentis
Confessio; ergò Confessio non est pars hujus Sa-
cramenti, sed tantùm conditio extrinseca ad ab-
solutionem prærequisita.

Respondeo negando antecedens: quia voluit
Christus ad constituendum Sacramentum Pœ-
nitentiæ assumere totam formam externam in
Judicio requisitam; ad hanc autem formam non
tantùm spectat sententia Judicis, sed etiam de-
claratio delicti, quæ fita est in Confessione pœ-
nitentis. Idque probatur ex Tridentino sess. 14.
cap. 3. Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti,
ipsius pœnitentis actus, qui quatenus in pœnitente ad
integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam
peccatorum remissionem ex divina institutione requirun-
tur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur.

Dico secundò: Materiæ & formæ conjunctio,
& coexistentia physica non est necessaria ad va-
lorem

lorem Sacramenti, sed tantum moralis, ita scilicet ut communi iudicio censeatur forma cadere supra materiam. Hinc validus est Baptismus, etsi paulo ante vel post absolutionem infantis pronuncietur forma, ego te baptizo. Valer etiam absolutio, etsi uno vel altero die post Consecrationem proferatur. Forma autem Consecrationis requirit ut hostia sit praesens, & sensu perceptibilis à Sacerdote pro eo tempore, quo proferuntur verba Consecrationis. Ratio hujus diversitatis petitur ex eo, quod in uno Sacramento praeter alio facilius, in majori temporis aut loci distantia, intelligatur forma materiam determinare, & cum ea constituere unum signum sacramentale, quod ex diversa signi natura, & morali aestimatione judicari debet.

Dico tertio: Sacramentorum omnium materia, & forma à Christo determinata est, quae salvo Sacramenti valore, quoad substantiam mutari nequeunt.

Probatum conclusio ex Trident. sess. 21. cap. 2. ubi dum declarat in Ecclesia fuisse perpetuo potestatem, ut in Sacramentorum dispositione ea statueret & mutaret, quae magis expedire iudicaret, expressè addit, *salvo eorum substantia*. Ergo non habet Ecclesia potestatem aliquid immutandi in materia & forma, cum haec ad Sacramentorum substantiam pertineant, unde colligitur ipsius Christi potestate sublimiori ea constitui debuisse.

Contra objicies: Ante Tridentinum materia Matrimonii erat consensus contrahentium signis utrimque expressus, absque Parochi, & testium praesentia: Atqui post Tridentinum talis consensus sine praesentia Parochi non est materia sufficiens in Sacramento Matrimonii: ergo

Pars 3. tr. 4. cap. 1. De Sacramentis in comm. 317
ergò Ecclesia potuit alicujus Sacramenti materia immutare.

Respondeo, admisso ant. negando consequentiam. Ecclesia enim isto casu non immutavit formaliter materiam in Sacramento Matrimonii à Christo institutam, quæ fuit traditio potestatis in mutua corpora per contractum validum, & legitimum: Ecclesia autem tantum statuit, ut traditio illa clandestina non esset amplius valida in ratione contractus, atque ita deesset conditio requisita, ut comprehenderetur sub materia à Christo instituta, qui pro materia matrimonii non quemlibet contractum, sed omnino validum sufficere voluit.

Porrò quanta materiae aut formæ mutatio Sacramentum invalidet, de singulis infra dicetur.

Hæc thesi sic constitutâ, corruiit gemina hæresis, unâ Lutheri negantis certam verborum formam à Christo in Baptismo, aliisve Sacramentis constitutam: altera Calvinii afferentis verbum in Sacramentis debere esse non consecratorium, sed concionatorium, sic nempe prolatum, ut possit fidem in audientibus excitare, cujus unius actu, & exercitio vult omnes etiam baptizatos justitiam adipisci. At Calvinum erroris hic arguent ipsi infantes baptizandi, quibus necesse erit Calvinistam per septem annos Baptismi verba inclamare, antequam iis, rationis usu carentibus, unum fidei actum extundat.

§. 2. De Intentione Ministri, ac suscipientis, & qualis ad valorem Sacramenti requiratur.

Dico primò: Intentio Ministri essentiam Sacramenti necessariò ingreditur.

Probatur ex principio generali. Illud est de rei essentia quo sublato, cæteris permanentibus, tollitur rei essentia. Sed sublata Ministri intentione, manentibus rebus & verbis, perit essentia Sacramenti, ergò illa Sacramenti essentiam ingreditur. Minor patet ex Trid. sess. 14. cap. 6. ubi de Sacramento Pœnitentiæ docet, etsi reliquæ adsint, nihil fieri, si Sacerdoti desit animus verè absolvendi. Hinc etiam si Sacerdos super hostiam aut calicem formam Consecrationis debitè pronunciet, si careat intentione consecrandi, nihil efficit: & sic de cæteris.

Objicies primò: Nihil intrinsecè requiritur ad constituendum quodvis compositum præter materiam, formam, & unionem, quæ inter se copulantur. Ergò nec ad Sacramentum aliud desideratur quàm materia, & forma, & debita utriusque coexistentia.

Respondeo, Intentionem Ministri se tenere ex parte formæ, nam ad formam Sacramenti non instituit Christus verba quocumque modo prolata; sed simul cum debita intentione conficiendi Sacramentum.

Objicies secundò: Intentio Ministri aliquando est peccaminosa: ergò non potest esse pars Sacramenti, quæ gratiam causare debet.

Respondeo neg. consequentiam: quia Sacramentum non causat gratiam aut Deum movet.

vet, ut est actio Ministri, sed ut est actio à Christo instituta, etsi per malum Ministrum malè exerceatur. Sicut Deus inclinatur ad præstandam gratiam propter eleemosynam jussu Domini concessam, etsi famulus ex mala intentione illam distribant.

Objicies tertio: Ergò valor Sacramenti erit incertus, si pendeat ab intentione in Ministri pectore recondita, & hominibus ignota.

Respondeo negando sequelam: Habebit enim certitudinem moralem, quam Christus voluit sufficere in Sacramentis, non ab Angelis, sed ab hominibus humano more administrandis, quibus nihil est facilius quam actioni externæ intentionem internam adjungere, nisi eam ex sacrilego animi decreto ultrò cohibeant, quod vix de aliquo, nisi bipedum nequissimo, præsumi potest.

Dico secundò, intentio suscipientis est etiam de intrinseca essentia Sacramenti, quod confertur adulto, præter Eucharistiam, ita *Lugo hic disp. 2. n. 141.* cum communi Doctorum sententia. Hujus ratio fundatur in argumento quo superiorem thesim stabilivimus.

Dixi, *Sacramenti quod confertur adulto*, quia in parvulis, cum sint rationis expertes, intentio nulla requiritur. Addidi, *præter Eucharistiam*, quia ad ejus essentiam, & valorem sola requiritur intentio Ministri conficientis Sacramentum, non verò suscipientis.

Sed hic ulterius quæritur, qualis debeat esse illa intentio Ministri ad Sacramenti valorem requisita? Pro resolutione.

Dico tertio: Requiritur in Ministro intentio saltem faciendi id quod facit Ecclesia, id est, ut intendat saltem confusè actionem externam

320 Pars 3. tr. 4 cap. 1. De Sacramentis in comm.
Sacramenti ponere ob illum finem aut effectum, quem Christiani communiter per eam actionem obtineri volunt.

Probatur ex Trid. sess. 7. Can. 11. requirente in terminis intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, contra Lutherum, Calvinum, aliosque Sectarios, qui volunt solâ actione externa perfici Sacramentum, etsi Minister ostendat se tantum joco verba proferre. Verum qui sic operatur non agit more Ecclesiæ, quæ effectum Sacramenti serio intendit, sed more Lutheri aut Calvini, quibus per tales jocos gratia tantum jocosa debetur.

Quia verò inter Theologos considerari solet triplex intentio, Primò, *actualis*, quæ actu existit quando conficitur Sacramentum: Secundò, *habitualis*, quæ est voluntas præterita, & nondum retractata: Tertio, *virtualis*, quæ est quidem præterita, sed persistens in aliquo effectu à se posito: Quæritur; Utra harum ad conficiendum validè Sacramentum sufficiat?

Dico quartò: Non sufficit in Ministro intentio habitualis, sed requiritur saltem virtualis.

Prima pars probatur: Idèò requiritur aliqua intentio, ut actio Sacramentalis sit voluntaria, & humano modo à Ministro exerceatur: Sed intentio habitualis, quæ neque in se, neque in suo effectu ampliùs existit, non potest actionem præsentem reddere voluntariam, cum nequeat ullo modo eam causare, & efficere ut à voluntate dependeat. Ergò nullo modo sufficit ad Sacramentum.

Hinc, etsi heri volueris infantem baptizare, & hodie contingat te inadvertenter aquam illi
in-

Pars 3. tr. 4. cap. 1. De Sacramentis in comm 321
inspergere, & formam pronunciare, nullo modo
validum erit Sacramentum.

Dices, Sufficit in Sacerdote intentio habi-
tualis ut alteri applicetur fructus sacrificii: er-
gò eadem sufficiens erit ut conficiatur Sacra-
mentum.

Respondeo neg. consequentiam: quia inten-
tio habitualis, quæ nullo modo amplius existit,
potest esse causa objectiva movens Deum ut al-
teri applicet fructum sacrificii, sed non potest
esse causa physica, à qua in præsentì profluat
actio Sacramentalis.

Secunda pars pro intentione virtuali sic pro-
batur. Quia per intentionem virtuales actio
Sacramentalis dependet à voluntate Ministri,
hæc enim est causa cur actio illa exerceatur.

Si quæras, quomodo possit intentio virtualis
causare actionem præsentem, cum ipsa actu
præterierit?

Respondeo, non omninò præteruisse, vel e-
nim relinquit aliquem effectum ex quo præsens
actio procedit, vel certè (quod verius puto)
post illam perseverat volitio quædam actualis
tam tenuis ac remissa, ut agens per actum re-
flexum non possit illam in se percipere, mentis
præsertim acie in res alias distractâ. Neque e-
nim necesse est, ut actus omnes quos elicimus
reflexè advertamus: alioquin & ipsos actus re-
flexos percipere oporteret, & in hos iterùm
per alios actus intendere, continuâ serie in in-
finitum progrediendo, quòd dici nequit. Hu-
jus inadvertentiæ experimentum habemus in
illis, qui ex arte fides pulsant, aut qui aliquid
describunt, aut legunt, quibus existimo in-
esse actum voluntatis tenuem, ac remissum,
quo in singulos fidium tactus, & scriptionis

apices actu feruntur, etsi ad singulos quos eliciunt actus ipsi non reflectant. Constat enim illas actiones à voluntate dependere, cum possint pro ejus arbitrio cohiberi, aut continuari.

Simili igitur modo dicitur Sacerdos habere intentionem virtuales consecrandi hostiam, qui cum voluntate celebrandi perrexit ad templum, accessit ad altare, & Sacrum legit, etsi neque in his actionibus, neque dum actu consecraret ullam adverterit se consecrandi intentionem habere.

Dico quintò : In suscipiente sufficit intentio habitualis declarata ad valorem Sacramenti. Dixi, *ad valorem*, quia hic non agitur de dispositione requisita ad fructum Sacramenti percipiendum, de illa in singulis Sacramentis agitur.

Colligitur assertio ex Cap. Majores, & ex Conc. Arausicano 1. Can. 11. ubi dicitur: *Obmutescens baptizari, aut penitentiam accipere potest, si voluntatis praterite testimonium aliorum verbis habet.* Atqui in eo, qui sic obmutuit, sola est intentio habitualis, quia tantum est voluntas praterita non retractata, ergò &c.

Ratio hujus est, quòd intentio suscipientis non debeat activè causare actionem Sacramentalem, sed sola intentio Ministri, suscipiens autem ad confectionem Sacramenti tantum passivè se habere solet. Hinc, si aliquis delirans, antea petiit v.g. Baptismum, aut Eucharistiam, debet ei in vitæ periculo conferri, quamvis in isto statu nullam videatur habere suscipiendi Sacramenti intentionem actualem, aut virtuales.

Quæres, An fides, & probitas Ministri requirantur.

quiratur ad valorem aut fructum Sacramenti?
Respondeo negativè: Ac proindè validum,
& fructuosum est Sacramentum collatum à Sa-
cerdote impio, aut etiam in hæresim prolapso,
si suscipiens ex parte sua sit ritè dispositus.

Probat ex Trid. sess. 7. c. 6. & 7. ubi decla-
rat Sacramenta semper conferre gratiam non
ponentibus obicem. Collata autem ab hæreti-
cis Sacramenta esse valida, & non iteranda de-
finivit Ecclesia contrà S. Cyprianum, qui olim
contrarium errorem tuebatur.

Neque refert quod hæretici non sint vera
Membra Ecclesiæ: quia administrando Sacra-
menta non agunt tanquàm membra, sed tan-
quàm instrumenta externa, quorum ministe-
rium placuit Ecclesiæ usurpare, ut subveniret
fidelium necessitati.

§. 3. De Effectibus Sacramentorum, & modo quò
causantur.

Dico primò: Omnia Sacramenta novæ Ie-
gis causant gratiam ex opere operato. Di-
citur gratia, aut alius effectus, causari ex opere
operato, quando confertur ex vi operis externi
precedentis ab alio quàm à suscipiente Sacra-
mentum, sicut fit in Baptismo infantium. Di-
citur autem gratia causari ex opere operantis, quan-
do datur ex vi actus interni meritorii qui elici-
tur ab ipso operante. Et hæc assertur à Trid. sess. 7. Can. 8. Et
patet ex eo, quod Sacramenta agant non tan-
tùm ut opus Ministri, sed multò magis ut opus
Christi, qui voluit suo nomine per Ministros Sa-
cramenta conferri, ut ex suis meritis actu posi-
tis operentur. Undè sicut eleemosyna collata à
famulo

324. Pars 3. tr. 4. cap. 1. De Sacramentis in comm.
famulo dicitur opus operatum Domini, sic Sacramentum rectè nuncupatur opus Christi volentis illud suo nomine administrari.

Ubi adverte, præter gratiam sanctificantem annexas esse singulis Sacramentis gratias actuales ordinatas ad finem Sacramenti suo tempore obtinendum, v. g. Baptismus præstat auxilia ad alia Sacramenta postea dignè suscipienda; Confirmatio ad constantem fidei Professionem, & sic de cæteris.

Dico secundò, Sacramenta conferunt æqualem gratiam æqualiter dispositis, & majorem pro majori suscipientis dispositione.

Probatur ex Trid. sess. 6. Can. 7. ubi cùm dixisset Baptismum esse causam instrumentalem justificationis, adjungit, quod justitiam accipimus unusquisque secundum propriam cujusque dispositionem.

Dices, Ex illa assertione sequeretur illum, qui in susceptione Sacramenti omittit majorem dispositionem graviter peccare; quia liberè opponit obicem majori augmento gratiæ.

Respondeo negando sequelam: quia suscipienti non est præceptum, ut ad illud majoris gratiæ incrementum se disponat, cum Trid. ad susceptionem Eucharistiæ statum gratiæ tantum requirat. Est tamen hæc res consilii, & magno hominibus solatio, quod pro mensura devotionis cum qua ad hos gratiæ fontes accesserint, certò sciant se uberiores meritorum copiam relatueros.

Quæstio celebris est, An Sacramenta gratiam causent physicè, an tantum moraliter? Pro causalitate physica stat firmiter Schola Thomistica, *Suarez, aliique*. Partem his oppositam sustinet *Vasquez, Lugo*, ac plerique recentiores, pro brevi resolutione.

Dico

Dico tertio, Sacramenta causare gratiam tantum moraliter, id est, movendo tantum obiectivè Deum ut ipse in anima gratiam operetur.

Et probatur primò, Quia nihil cogit asserere gratiam in Sacramentis aliter produci quam extra Sacramenta: At extra Sacramenta producit gratia physicè à solo Deo; ergò etiam in Sacramentis: gratiæ enim natura, & excellentia exigere videtur, ut à solo Deo physicè procedat.

Probatur secundò: Quando contingit sublatò obice Sacramentum præteritum reviviscere, tum demùm animæ gratia infunditur: atqui illa gratia non potest à Sacramento physicè produci, cum amplius non existat dum in animam gratia recipitur: ergo uti in illo Sacramentum ad efficientiam gratiæ moraliter tantum concurrat, ita in cæteris fieri meritò concludes.

Obijcies cum Thomistis: Perfectior est modus causandi physicus quàm moralis; ergo dignitas Sacramentorum illum sibi vindicare debet.

Respondeo neg. consequentiam: Eximia enim perfectio est, quod Sacramento exhibito, tanquam Christi syngrapho, debeat Deus per se gratiam causare; sicut quantumvis magna sit excellentia Matris Dei, illa tamen non requirebat ut Deipara Christi animam per se crearet, uti omnes admittunt.

Instabis cum *Suave*, Patres frequenter dicunt Sacramenta operari, producere, efficere in nobis gratiam, quod propriè dici nequit de causa morali.

Respondeo Patres eodem loquendi modo asserere Passionem, & Sanguinem Christi in nobis gratiam

326 Pars 3 tract. 4. cap. 2. De Sacram. in comm.
gratiam operari, ad quam constat, ea tantum
moraliter concurrere, movendo Deum, ut suam
nobis gratiam largiatur.

§. 4. *Quid sit Character sacramentalis*

Respondeo, Characterem sacramentalem
esse signum quoddam spirituale, in anima
indelebile, & ab alijs distinctivum, quod in ea-
dem persona non iteratur. Tria sunt Sacramen-
ta, quæ Characterem sacramentalem impri-
munt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo.

Constant hæc ex Conc. Florentino, & Tri-
dentino sess. 7. Can. 9. contra Wicleffum, &
Calvinum. Et de hoc Characterem videtur esse
illud Augustini, tract. 5. & 6. in Joannem; Si
baptizatus Charitatem non habet, Characterem
quidem impositum habet, sed desertor va-
gatur.

Ratio cur illa Sacramenta Characterem im-
primant, est tantum voluntas Christi: cuius
motivum fuisse videtur, tradere signum perpe-
tuo distinctivum personæ ad certum statum à se
cooptatæ. Per Baptismum enim assumitur homo
in Christi familiam, per Confirmationem in mi-
litiam, per Ordinem in ministerium: quod in a-
lijs Sacramentis locum non habet, quæ ad suc-
currendum necessitatibus in vita occurrentibus
instituta sunt, ideoque possunt sæpius iterari. Illa
autem tria cum significant statum aut potesta-
tem permanentem, nequeunt iterari, aut eorum
Character in hac vita deleri. Imò, ex commu-
ni Theologorum sententia, manet etiam post
mortem Character ille in Beatis ad Christi glo-
riam, & in damnatis ad eorum confusionem
sempiternam.

Oppo-

Opponunt quidam Novatorum, Characterem hunc præsertim in Ordine ac Confirmatione superfluum & fictitium esse, ex eo quod illius antiqui Patres non meminerint.

Sed ut paucis respondeam, Etsi illius mentio apud Patres non extaret (quod minimè admitto) satis tamen constat eam doctrinam tam ex Concilijs, quam ex communi Theologorum consensu recipiendam esse. Neque enim omnia illi- co repudianda sunt, quæ disertè in Patrum Scriptis non exhibentur.

Annotatio de Sanctis Patribus, & Theol. modernis.

ATque hic in ordine ad alias hoc tempore quaestiones obiter notandum. Inanem esse hodie strepitum quorundam Scriptorum, ac si actum esset de *Sanctorum Patrum* autoritate, si quis asserat, Aliqua magis esse Theologis recentioribus, quàm prisca Patribus cognita, & explorata. Quæro ego, An non potuit D. Thomas, longo post Patres sæculorum intervallo, legere & intelligere easdem Scripturas, eadem Concilia, aliaque veterum monumenta, ex quibus, exempli gratiâ S. Augustinus aut S. Ambrosius suam scientiam hauserunt? An non potuit idem exhaurire ipsius Augustini volumina, & alia plurima quæ postea per sex septemvè integra sæcula illis accessere. Non potuit tamen è converso S. Augustinus, aut ullus Patrum novisse omnia quæ post suum obitum per decem & amplius sæcula hætenus in lucem prodierunt: qualia sunt quæ sancita fuere in Concilio Florentino, & in Lateranensi, & in Tridentino circa varias quaestiones tot sæculis exortas, circa reservationes, concessiones, ritus, facultates, reformationes,

328 *Part 3. tract. 4. cap. 1. De Sacram. in comm.*
nes, novarum legum institutiones, & antiqua-
rum declarationes: præter innumera Pontifi-
cum Diplomata, & decreta tanto temporum
interuallo constituta. Neque enim vasti tot
Conciliorum Tomi qui nunc extant, neque in-
tegra Bullarum Apostolicarum volumina, neque
totum Corpus Juris Canonici ac Civilis, neque
amplissima Scholasticorum Operum Bibliotheca,
Doctoris etiam Angelici, Subtilis, Seraphici
studio, totque sæculorum præclaris elucubrati-
onibus locupletata, ad S. Augustini, aut primo-
rum Patrum conspectum unquam pervenerant.
Hæc tamen hæud dubiè univèrsa Theologis mo-
dernis ad varias Resolutions subsidium præbent
amplissimum. Cur ergo piaculum erit tam gra-
de, tamque invidiosum si quis dicat, Recentio-
res Theologos ex his aliqua posse certius dedu-
cere, quam ex Antiquorum scriptis resolui pos-
sint? Ac si post elucubrata veterum Scriptorum
volumina omnes scientiarum fontes exaruis-
sent. Hocine est, *Hæreticorum more Patres aspernari? aut*
modernos Scriptores ipsis præferre? Fuerunt sanè sine
controversia antiqui Patres, & S. Augustinus
imprimis, prima & suprema Ecclesiæ lumina-
ria, sic tamen seculis suis suam lucem com-
municarunt, ut propriam illis non abstulerint.
Horum Patrum splendori si quis detraheret,
meritò ipse obscurus, & nullo nomine dignus
reputandus esset. Verùm longè aliud est S. Au-
gustino aliquid detrahere, aliud illis modernis
non assentiri qui conantur omnibus ejus scriptis
authoritatem definitivam vindicare, aut ea Pon-
tificum decretis opponere, aut in damnatæ ab il-
lis doctrinæ patrociniū adsciscere. Hisce con-
atibus si quis obstat, illum quilibet æquis ju-
dex, & ipse S. Augustinus suæ authoritatis &
doctri-

Part 2. tract. 3. cap. 1. De Sacram. in comin. 329
doctrinae sincerum affectam & defensorem merito agnosceret.

Quantum verò commodum habeant in Re-
pub. Christiana singuli, in foro tam interno,
quàm externo, ex varijs Theologorum etiam
Recentiorum Scriptis in omni quaestione studio-
sè elaboratis, vel hinc facilius aestimabis: quod
nemo prudens non maximi faciat in promptu
habere plurimos doctos & sinceros Consiliarios,
quos in qualibet sua difficultate & quaestione
convocare, & consulere possit, illosque fidos,
& nulli contententium parti addictos. Nonne
etiam ipsi passim Principes Ecclesiae, Theologos
adhuc spirantes adeoque Recentiores in unum con-
gregare, & singulorum opiniones exquirere
gaudent pro gravissimarum Causarum decisio-
ne? Hoc tanti momenti privilegium singulis
etiam privatis per Theologorum recentium diu-
turnas in omni genere elucubrationes & Scripta
communicari, non leve certè orbi Christiano
commodum & beneficium reputari debet.

C A P U T II.

De Sacramento Baptismi.

§. 1. *De eius materia, forma, & unitate.*

Baptismus definitur in Catechismo Tri-
dentini par. 2. c. 2. Sacramentum regene-
rationis per aquam in verbo. Proprium enim
Baptismi est homini primam gratiam, & vitam
spiritalem conferre, ut qui nascitur filius iræ &
mortis per peccatum originale, incipiat per Bap-
tismi gratiam renasci in sortem, & adoptionem
filio-